

Internationale vogelbescherming

Van 1 tot 5 juni is in Otaniemi bij Helsinki in Finland de elfde internationale conferentie van het CIPO (Comité International pour la Préservation des Oiseaux) gehouden. Aan een verslag van deze conferentie door R. S. R. Fitter in „Bird Notes” (Vol. 28, no. 4), ontleen wij o.a., dat de voornaamste onderwerpen die werden behandeld waren: de bescherming van roofvogels, de verontreiniging van de zeeën met stookolie, de bescherming van waterwild en steltlopers, het probleem der insectenbestrijdingsmiddelen en de bestrijding van vogelsoorten, die een bedreiging vormen van andere vogels.

Slechts IJsland en Nederland beschermen alle roofvogels, in Engeland is alleen de *sperwer* niet beschermd. In Denemarken werd een tijdelijke bescherming verkregen voor de meeste roofvogels en uilen, hoewel ze in vele streken nog als schadelijk worden beschouwd. In Frankrijk wordt in verscheidene departementen de bescherming van roofvogels thans gepropageerd, waarbij wordt gewezen op hun nut voor bestrijding van voor de landbouw schadelijk gedierte. In Zwitserland zijn de meeste roofvogels beschermd, in de Ver. Staten van Amerika is de bescherming per staat geregeld. Veel staten nemen thans de wet van Connecticut over, die alle roofvogels beschermt, met de mogelijkheid van ontheffing bij aantoonbare schade, zoals ook Nederland die kent.

De conferentie nam tenslotte een motie aan, waarin een beroep wordt gedaan op de nationale secties van het CIPO, om door films, vouwbladen en andere passende middelen te pleiten voor de bescherming van roofvogels, in het bijzonder van de soorten, die nuttig zijn voor de landbouw. De motie spreekt haar afkeuring uit over het opstellen van „zwarte lijsten” met namen van schadelijke roofvogels en veroordeelt het betalen van premies voor het doden van roofvogels en uilen.

Ten aanzien van de verontreiniging der zeeën met stookolie werd met voldoening vastgesteld, dat de Conventie van Londen op 26 juli 1958 van kracht zou worden, doordat thans tien landen, w.o. Nederland, deze conventie hebben geratificeerd. De conferentie nam resoluties aan, waarin er ook bij de regeringen der Ver. Staten, Panama, Honduras en Liberië op wordt aangedrongen de conventie te ratificeren.

Ten aanzien van de bescherming van waterwild en steltlopers werden enige belangrijke rapporten uitgebracht. De Deense ornitholoog Dr. Finn Salomonsen deelde mee, dat het aantal in Europa overwinterende *rotganzen* in de laatste twintig jaar is teruggelopen van ongeveer 350.000 tot omstreeks 26.000. Tussen de 15.000 en 16.000 *rotganzen* uit Noord-Rusland overwinteren in Denemarken, Duitsland, Nederland, Frankrijk en aan de oostkust van Groot Brittannië. Ongeveer 4000 *witbuikrotganzen* uit Spitsbergen brengen de winter door in Schotland en noordoost-Engeland, terwijl 6000 *witbuikrotganzen* afkomstig van Groenland voor het grootste deel in Ierland overwinteren. Het schijnt, dat de *rotganzen* uiterst gevoelig zijn voor verontrusting, zowel op hun arctische broedterreinen, waar de bevolking deze vogels gedurende de rui (als zij hun vlieg-

vermogen hebben verloren) in grote aantallen pleegt te doden, als in hun winterkwartieren, die worden bedreigd door maatregelen als landaanwinsten e.d. De deskundigen zijn het nog steeds niet eens, of een te sterk afschot, dan wel het verdwijnen van het zeegras tengevolge van een schimmelziekte, verantwoordelijk is voor de sterke achteruitgang van de *rotganzen*. In Groot Brittannië meent men, dat het sterke afschot de voornaamste oorzaak is, omdat daar kon worden vastgesteld, dat de *rotganzen* vrij snel overschakelen van zeegras op andere vegetatie. Van Nederlandse zijde werd daarentegen het verdwijnen van het zeegras als voornaamste oorzaak aangevoerd. In Denemarken neemt men aan dat militaire oefeningen, o.a. met straalvliegtuigen aan de westkust van Jutland, de *rotganzen* van sommige voedselterreinen hebben verjaagd.

Het was verheugend te vernemen dat in Noord-Amerika, waar het zeegras ook ernstig was aangetast, de *witbuikrotganzen* sindsdien weer sterk zijn toegenomen, zodat er zelfs vlak bij New York een 80.000 overwinteren.

Over het probleem der insecticiden is weinig te rapporteren, aldus Fitter. Iedereen is het er over eens, dat dit een zeer ernstig probleem is, maar niemand schijnt een oplossing te kunnen geven. Fitter geeft als zijn persoonlijke mening te kennen, dat er dringend behoefte is aan een internationaal instituut, dat de gegevens over waargenomen schade in verschillende delen der wereld kan verzamelen en stappen kan voorbereiden, om die schade te voorkomen. Hij ziet hier een taak voor de Internationale Unie voor Natuurbescherming en voegt daaraan toe, dat de Franse jagers thans geld beschikbaar hebben gesteld voor een onderzoek, dat er op gericht is een insecticide te vinden, dat onschadelijk is voor hogere dieren. *)

Bovenaan de lijst der vogels, die een bedreiging vormen voor andere vogelsoorten staan de *zilvermeeuw*, en de *grote* en *kleine mantelmeeuw*. De meeste schade door *zilvermeeuwen* zou ontstaan, doordat zij de eerste zijn, die na een verstoring van de broedkolonie weer neerstrijken. (Een belangrijke reden, geen bezoek aan gemengde broedkolonies toe te laten, zolang er eieren of jongen zijn). In sommige gebieden vormen de *zilvermeeuwen* een bedreiging voor de *visarenden*, die voortdurend worden aangevallen als zij naar hun nesten gaan. Op Havergate, het *klutenreservaat* aan de Britse oostkust vormen grote aantallen niet-broedende meeuwen een bedreiging voor de andere vogelsoorten.

Fitter wijst er op, dat al deze klachten een gevolg zijn van de sterke groei der meeuwenkolonies in de Britse eilanden, West-Europa en Noord Amerika. Hij is van mening, dat het schieten of vergiften van de volwassen vogels en het rapen, prikken of schudden der eieren slechts lapmiddelen zijn. Zolang de meeuwen, tengevolge van sterke groei der menselijke bevolking, de beschikking hebben over een overvloed van voedsel gedurende het gehele jaar, zullen hun populaties snel weer toenemen, zelfs al zou het mogelijk zijn deze door genoemde maatregelen tijdelijk in te perken. Hij meent, dat het probleem slechts bij de bron kan worden aangepakt,

n.l. door te voorkomen dat de meeuwen zowel op vuilnisbelten als in visserijhavens volop voedsel ter beschikking krijgen. Fitter wijst er in dit verband op, dat in de Middeleeuwen, toen iedereen zijn afval voor de huisdeur placht te deponeren, grote troepen raven en wouwen dit afval opruimden. Verbetering der sanitaire toestanden in de steden heeft de raven en wouwen van deze voedselbronnen beroofd en schaars gemaakt en Fitter meent, dat we vroeg of laat maatregelen zullen moeten nemen, om ook de meeuwen van hun tegenwoordige voedselbronnen te beroven, waarmee z.i. automatisch een einde zal komen aan de meeuwenplaaq.

*) Het Vogeljaar hoopt binnenkort een artikel van de Duitse deskundige op het gebied van de plantenbestrijdingsmiddelen, Dr. W. Przygodda te publiceren, waarin deze uiteenzet, dat de meeste insectiden niet schadelijk zijn voor gewervelde dieren, mits ze worden gebruikt in de voorgeschreven concentraties. — Red.

Visarend-drama in Schotse Hooglanden

Nadat zij een halve eeuw geleden, door de niets ontziende hebzucht van eiervverzamelaars waren verdreven, hebben zowel in 1955 als in 1956 visarenden getracht opnieuw in de Schotse Hooglanden te broeden. Maar opnieuw waren het eiervverzamelaars die dit verhinderden en in 1957, toen de Royal Society for the Protection of Birds inmiddels uitgebreide maatregelen had voorbereid om het nest te beschermen, verscheen slechts één arend in het broedgebied. Uiteraard werd ook in 1958 rekening gehouden met de mogelijkheid, dat visarenden zouden trachten te broeden en inderdaad slaagde men er in, op 8 mei een nest te vinden, waaraan werd gebouwd en waarin drie dagen later het eerste ei werd gelegd.

Onmiddellijk werden vrijwilligers bijeen getrommeld, die bereid waren het nest gedurende de broedtijd (bij de visarend ongeveer vijf weken) nacht en dag te bewaken. De visarenden bleken opvallend „rii” te zijn, zodat men het niet waagde prikkeldraad om de stam te wikkelen, teneinde deze onbeklimbaar te maken. Het toezicht werd gehouden vanuit een schuilhut, die op meer dan honderd meter van de nestboom werd opgericht, ook al weer om de vogels niet te verontrusten.

In de nacht van 2 op 3 juni was de lucht zwaar bewolkt, zodat het voor de vrijwilligers in de schuilhut nog maar net mogelijk was door de nachtkijker de nestboom te onderscheiden. Plotseiling weerklonk de alarmgroep van de visarend en op hetzelfde ogenblik was te zien, dat de takken van de boom trilden. Onmiddellijk werd alarm geslagen: Twee van de wakers spoedden zich zo snel als het golvende hoogveen maar toeliet naar de boom. Maar nog voor zij deze hadden bereikt, liet iemand zich uit de takken vallen. Een achtervolging werd ingezet, doch de nestrover slaagde er in te ontsnappen. Inmiddels was het onheil geschied. Aan de voet van de nestboom lagen twee gebroken, zwaar bebroedde eieren. In het nest bleken twee kippeneieren te zijn gedeponerd, die men met bruine schoensmeer een uiterlijke gelijkenis met de eieren van de visarend had gegeven. Nog twee dagen hebben de visarenden op deze kippeneieren gebroed. Toen werd het nest verlaten. Opnieuw was een

poging van een zeldzame vogel, om zich te vestigen in een biotoop dat nog voldoende levenskansen biedt, verijdeld.

Inmiddels is de nestboom omwikkeld met honderden meters venijnig prikkeldraad, dat toen ik enige weken later het territorium bezocht, al een prachtig camouflerende roestkleur had aangenomen. Een aantal van de laagste takken is verwijderd en we kunnen wel zeggen, dat de boom thans onbeklimbaar is geworden.

Het is daarom te hopen, dat de visarenden het volgend jaar een nieuwe poging zullen wagen om op dezelfde plaats te broeden. En dat de onverlaat, die de laffe daad op zijn geweten heeft, dan geen kans meer krijgt, zijn misselijke hebzucht op een zo zeldzame vogelsoort bot te vieren. Ik wil dit trieste verhaal, dat mij ter plaatse, „ergens in de Schotse Hooglanden” werd gedaan, besluiten met een citaat uit een artikel van Dr. W. H. Bierman (De Bescherming van Roofvogels, Jaarboek Ned. Ver. tot Bescherming van Vogels, 1955/56, pag. 61): „Het verzamelen van eieren van zeldzame vogels is een misdaad, die niet sterk genoeg veroordeeld kan worden. Niemand behoorde de pseudo-wetenschappelijke verontschuldgingen aan te willen horen voor een zelfzuchtige manie, die nog niet het stadium is te boven gekomen van het willen bezitten van zeldzame en abnormale dingen, een fase, reeds eeuwen geleden door de medische en biologische wetenschappen overwonnen. Op slechts weinige uitzonderingen na behoorden eiervverzamelaars te worden geweerd uit zichzelf respecterende vogelkundige verenigingen. Niemand kan beweren, dat zij nog belangrijke bijdragen tot de ornithologie hebben te leveren, en veel te veel onherstelbaar kwaad is al gebeurd. Hoe eerder deze „liefhebberij” wordt veroordeeld, hoe beter”. Me dunkt, daaraan hoeft niets te worden toegevoegd. K. Z.

Vogels met „wulpensnavels”

Naar aanleiding van het stukje over een spreeuw en een scholekster met „wulpensnavels” in nr. 4 van Het Vogeljaar 1958, schrijft de heer H. Stel te Ede, dit voorjaar in een nestkast op de Noord Ginkel te Ede een broedende spreeuw te hebben aangetroffen met een snavel, die ongeveer 2 x zo lang was als normaal en iets gebogen. De vogels is geringd en het zou interessant zijn, als deze vogel ooit werd teruggevangen. Dan immers zou blijken, of vogels met een zodanig misvormde snavel nog lange tijd in leven blijven. De heer Jaap van der Land te Wassenaar zag in tuinen achter zijn kantoor in Den Haag een spreeuw met een snavel, die bijna 2 x zo lang was als normaal en vrij sterk gebogen. Vooral het poetsen van de borstveren ging deze vogel duidelijk minder handig af als zijn normale soortgenoten. Bij het verorberen van voedsel (brood) had hij echter van zijn abnormaal lange snavel kennelijk geen last.

De heer J. P. van Blijdestein tenslotte zag in de zomer van 1957 in het Kiental (Zwitserland) een alpenkauw, met een snavel die gekruisd was als van een kruisbek, langer dan normaal en sterk gekromd. De vogel redde zich uitstekend en zag er dan ook goed uit. Bij het opnemen van voer werden kop en snavel 90 graden gedraaid, waarna met de zijkant van de snavel stukjes brood werden opgenomen.